

ingediend op **2009** (2023-2024) – Nr. 2
20 maart 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Andries Gryffroy

over het ontwerp van decreet

over het vervoer van koolstofdioxide
via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest

Documenten in het dossier:
2009 (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting	4
1.1.	Context en noodzaak	4
1.2.	Totstandkoming van het ontwerp van decreet	4
1.3.	Belangrijkste elementen	4
1.4.	Monitoring en rapportering	5
2.	Vraag om een hoorzitting	5
3.	Bespreking	6
4.	Stemming	7
	Gebruikte afkortingen	8

Op 20 maart 2024 werd in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie het ontwerp van decreet over het vervoer van koolstofdioxide via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest besproken (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2009/1).

1. Toelichting

1.1. Context en noodzaak

Minister *Zuhal Demir* licht het ontwerp van decreet toe. Ze gaat eerst in op de context en noodzaak van het ontwerp. Koolstofafvang, -hergebruik en -opslag of 'carbon capture, use and storage' is een techniek die een rol zal spelen bij het decarboniseren van de industrie in Vlaanderen. De Vlaamse Regering heeft in diverse beleidsdocumenten aangegeven dat de techniek deel zal uitmaken van het klimaatbeleid. Diverse stakeholders gaven aan dat het bestaande kader onvoldoende is om het transport van koolstofdioxide via pijpleidingen te faciliteren. Daarom introduceert het ontwerp van decreet een faciliterend kader voor het vervoer van koolstofdioxide. Door duidelijke regels uit te werken wil het ontwerp van decreet rechtszekerheid bieden aan investeerders en bedrijven die hun uitstoot via CCUS willen reduceren.

Er bestond al Europese regelgeving die ondergrondse CO₂-opslagprojecten reguleert, zoals de CCS-richtlijn. Maar het huidige Europese wetgevende kader focust veeleer op de geologische opslag zelf dan op het transport van koolstofdioxide. De Europese Commissie heeft recent aangekondigd dat ze in 2024 voorbereidend werk zal leveren voor een nieuw regelgevend kader voor het transport van koolstofdioxide. Met dit ontwerp van decreet voert het Vlaamse Gewest al een uitgewerkt kader in, dat als voorbeeld voor het Europese kader kan dienen.

1.2. Totstandkoming van het ontwerp van decreet

Het ontwerp van het decreet is het resultaat van een uitgebreid voorbereidend traject. In de eerste helft van 2022 werd een juridisch-economisch advies ingewonnen over het regelgevend kader. Op basis daarvan werd in oktober 2022 een blauwdruk met krachtlijnen voor het nieuwe regelgevende kader opgesteld. Daarna volgden uiteraard meerdere consultaties met stakeholders over de ontwerpteksten. Uiteraard werden ook adviezen ingewonnen van de VREG, de Minaraad, de SERV en de Raad van State.

1.3. Belangrijkste elementen

De ruggengraat van het Vlaamse net voor het vervoer van koolstofdioxide wordt gevormd door de lokale clusters en het vervoersnetwerk. Lokale projecten kunnen gebruikmaken van de rechtsfiguur van de lokale cluster om lokale vervoersinfrastructuur op poten te zetten. Het vervoersnetwerk zorgt daarnaast voor het aansluiten van projecten die niet binnen het gebied van een lokale cluster vallen, de connecties tussen de diverse lokale projecten, de connecties met de andere gewesten en de connecties met het buitenland. Het toezicht op deze netten wordt waargenomen door de VREG.

Om samenwerking tussen bedrijven te faciliteren, wordt daarnaast ook de figuur van het gesloten industrieel net voor koolstofdioxide in het leven geroepen. Via die figuur kunnen bedrijven nauwer gaan samenwerken rond de uitwisseling van koolstofdioxide wegens specifieke technische of veiligheidseisen. Daarnaast zijn er ook directe leidingen tussen één producent en één verbruiker of één terminal voor vloeibaarmaking mogelijk.

Ook terminals voor vloeibaarmaking zullen een belangrijke rol spelen in de CCS-markt. In zo'n terminal wordt CO₂ vloeibaar gemaakt om die te kunnen verscheppen. In de beginjaren van de markt zal het verscheppen van koolstofdioxide een belangrijke schakel in de keten zijn. Dat blijkt ook uit concrete projecten in de Antwerpse haven. Het zal immers nog meerdere jaren duren voor de offshorepijpleidingen naar geologische opslaglocaties in het buitenland aangelegd zijn. Daarom voert het ontwerp van decreet ook regulering in voor die terminals voor vloeibaarmaking.

Het ontwerp van decreet bevat ook diverse bepalingen rond veiligheidsaspecten van het vervoer van koolstofdioxide, met inbegrip van regels voor inspecties. Het voert ook diverse monitoringsverplichtingen in en voorziet uiteraard ook in een grondslag voor rapporteringsverplichtingen.

1.4. Monitoring en rapportering

Over de rapportering bepaalt het ontwerp van decreet dat de VREG voor het eerst uiterlijk op 30 juni 2027 een rapport zal publiceren over de ontwikkeling van de markt. Daarna dient dit rapport vijfjaarlijks gepubliceerd te worden. Om de vijf jaar en voor het eerst vóór 1 juli 2028 legt de Vlaamse Regering een evaluatierapport over de bepalingen van dit ontwerp van decreet voor aan het parlement.

Het is aannemelijk dat de Europese Commissie in 2025 een wetgevend voorstel zal aannemen over het regulerend kader voor transport van koolstofdioxide. Het evaluatierapport van de Vlaamse Regering kan daarbij een aanknopingspunt vormen om het Vlaamse kader aan te passen aan de nieuwe Europese regelgeving, voor zover dat nodig is.

Tot slot heeft het ontwerp van decreet ook een bepaling die losstaat van al het voorgaande over het transport van CO₂: de indieningstermijn voor de quota voor groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten wordt verschoven van 30 april naar 31 oktober. Een evaluatie door het VEKA toonde immers een risico dat er tegen eind april een tekort op de certificatenmarkt zou zijn. Door de indieningstermijn voor de quota naar 31 oktober op te schuiven zullen de nodige certificaten kunnen worden toegekend om de markt in evenwicht te houden.

2. Vraag om een hoorzitting

Op basis van artikel 35 van het reglement van het Vlaams Parlement vraagt *Staf Aerts* om een hoorzitting te houden. Het ontwerp van decreet omvat immers totaal nieuwe materie voor Vlaanderen, waarover hij graag experts wil horen. Het einde van de zittingsperiode is voor hem geen reden om het parlementaire werk niet meer grondig te doen.

Andries Gryffroy repliceert dat de materie niet meer zo nieuw is: er wordt al jaren over gesproken. Meer nog, het betreft een Europese richtlijn die Vlaanderen als eerste regio omzet. Intussen werkt ook Wallonië met Vlaanderen samen om dezelfde richtlijn te gaan omzetten. Het is daarnaast puur regionale materie, die geen link heeft met het federale niveau. *Andries Gryffroy* benadrukt verder dat bedrijven op de omzetting van de richtlijn aan het wachten zijn. De reden dat het lang aansleept, is net omdat met de regulator en alle andere stakeholders overlegd werd om tot gedegen wetgeving te komen.

De *voorzitter* laat de commissieleden over de vraag om een hoorzitting van *Staf Aerts* stemmen. Slechts twee leden stemmen voor, wat betekent dat de commissie niet instemt met de vraag om een hoorzitting te houden.

3. Bespreking

Staf Aerts verduidelijkt dat zijn voorstel niet bedoeld was als verdragingsmanoeuvre. Net omdat het, zoals de minister aangaf, een zeer technisch ontwerp van decreet is en Vlaanderen de eerste regio is die de Europese richtlijn omzet, is het volgens hem nodig een hoorzitting te houden.

Minister *Zuhal Demir* begrijpt de bezorgdheid van *Staf Aerts*, maar geeft tegelijkertijd aan dat men al sinds 2022 bezig is met het dossier in kwestie. In dat jaar werd juridisch-economisch advies ingewonnen, waarna met dat advies alle stakeholders geconsulteerd werden. Vervolgens werden ook adviezen gevraagd aan de VREG, de Miniraad, de SERV en de Raad van State, herhaalt ze. Ze weet niet wie ze nog zou moeten bevragen.

Staf Aerts erkent dat de minister adviezen heeft ingewonnen, maar dat neemt niet weg dat het thema in de commissie nog niet vaak aan bod is gekomen. Hij vindt het goed dat er stappen gezet worden om iets te doen met koolstofdioxide, aangezien het een afvalstof is, maar hij wil er 100 procent zeker van zijn dat het ontwerp van decreet alle toetsen doorstaat en helemaal beantwoordt aan wat de markt wil.

Er vallen namelijk nog wel wat vragen te stellen bij het ontwerp van decreet. Zo haalt de VREG bijvoorbeeld aan dat er beter een zachte dan een harde regulering zou zijn. Daarover kan met de regulator niet van gedachten gewisseld worden, merkt *Staf Aerts* op. Hij is benieuwd naar de reactie van de minister op de betreffende opmerking. Het ontwerp van decreet zal ook een nieuwe rol vragen van, onder andere, de VREG, waarmee rekening zal moeten worden gehouden.

De Groenfractie had het thema liever wat uitgebreider besproken, besluit de spreker.

Andries Gryffroy vindt het CO₂-decreet absoluut noodzakelijk. Hij verzekert iedereen ervan dat er bovendien niet over één nacht ijs is gegaan. Het komt aan bod in het regeerakkoord en er werd al aan het begin van de zittingsperiode 2019-2024 beslist om met alle stakeholders samen te zitten.

De VREG zal erop moeten toezien dat aan de Europese regels voldaan wordt, maar ook de spelers op het veld hebben hun rol te spelen, stelt de spreker. Zo zal de industrie ervoor moeten zorgen dat CO₂ gecapteerd kan worden. Daarnaast zijn ook de verschillende transportnet- en distributienetbeheerders van belang. Al die stakeholders werden gecontacteerd en bevraagd, aldus *Andries Gryffroy*. Het advies van de industrie was positief.

Hij had eerder verwacht dat er gediscussieerd zou worden over het al dan niet toekennen van een monopolie. In het ontwerp van decreet wordt er duidelijk voor gekozen om het transport door verschillende bedrijven te laten gebeuren. Daarom kan dat transport ook opgesplitst worden in verschillende regio's. Niet alle spelers zijn daar even gelukkig mee, maar de Vlaamse overheid heeft beslist om zo veel mogelijk flexibiliteit te geven aan de industrie.

Wat de opmerking in verband met de zachte regulering betreft, weet *Andries Gryffroy* dat de stakeholders dat niet wilden. Het gaat dan vooral om de afnemers en de gebruikers. Uit alle adviezen blijkt overigens dat er oorspronkelijk wel met de zachte regulering begonnen is, maar dat er dan, op vraag van de stakeholders, overgeschakeld is naar de harde. Een regulator is voor deze materie ook maar een regulator, meent *Andries Gryffroy*. Ook Wallonië gaat voor die harde regulering, vult de spreker aan. Andere landen die met de opstart van de wetgeving bezig zijn, kiezen er ook voor.

De spreker besluit dat het ontwerp van decreet een zeer goed ontwerp is, en dat het toont dat Vlaanderen een pionier is, wat hij toejuicht. Het is bovendien een volledig regionale bevoegdheid, aangezien CO₂ gedefinieerd wordt als afval.

Voor *Robrecht Bothuyne* is het ontwerp van decreet noodzakelijk en zeer belangrijk. Dat wordt ook onderschreven door iedereen die ter zake geadviseerd heeft. De VREG zelf vraagt niet om over de materie nog hoorzittingen te houden, merkt hij op. Integendeel, de regulator benadrukt het strategische karakter van het ontwerp van decreet.

Het werd aangepast en verbeterd op basis van de adviezen en opmerkingen. Er is dus wel degelijk geluisterd naar het werkveld. Het is voor de spreker dan ook het best mogelijke ontwerp van decreet dat voorgelegd kan worden.

Aangezien het nieuwe materie betreft, zal er tijdens de zittingsperiode 2024-2029 zeker geëvalueerd moeten worden. In elk geval wordt een decretale basis gelegd voor het klimaat- en energiebeleid in Vlaanderen, wat een belangrijke strategische noodzaak is. Het ontwerp van decreet krijgt dan ook de volle steun van de cd&v-fractie.

4. Stemming

Ter stemming gelegd worden achtereenvolgens artikel 1 tot en met 94 en vervolgens het ontwerp van decreet over het vervoer van koolstofdioxide via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2009/1) in zijn geheel aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Andries GRYFFROY,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CCS	carbon capture and storage
CCUS	carbon capture, use and storage
CO ₂	koolstofdioxide
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt